

ERDÉLYI GAZDA

ALTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
(„Közművelődés“ nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
Ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek, valamint a reclamatiók.
Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Gazdaközönségünkhez.

Az új italméresi törvény által nyújtott előnyök.
Mi okozza állattenyésztésünk hanyatlását? Cs. Sándor Pető.
Az erjesztett takarmány feletetése. Herényi Gothard S.
A földművelésügyi miniszter 1891. évi jelentése.

Irodalom.

Gazdasági és vásári zsebnaptár. — Nyers takarmányok eltevése. — Magyar földművelők naptára. — Statisztika a dohány egyedáruságot

Vegyesek.

Katonai lóvásárok forgalma. — Fejkorpa meggátlása. — A phylloxera elleni védekezési módok feltalálása. — Almaborkészítés Magyarországon. — Kivándorolnak Erdélyből. — A him és nőstény tojások megismerése. — A nagy katonai távlovaglásról. — Olasz borvám. — Az amerikai sertéshus Németországban. — Ritka nagy termés.
Piaczi értesítő.

Gazdaközönségünkhez!

Az arankától teljesen tisztított lóher magot úgy mezőgazdáink vetőmagnak, valamint bel- és külföldi terménykereskedők nagyban keresik elannyira, hogy a számos megrendelésnek mag hiánya miatt minden jó akaratunk mellett sem tudunk eleget tenni. Főlkérjük tehát a t. gazdaközönséget, hogy a saját jól felfogott érdekében a még készletében levő heremagot küldje be minél előbb a csak saját érdekükért létesített raktárba, hogy azt minél nagyobb áron értékesíthessék.

A kolozsvári heremag tisztító raktár.

Az új italméresi törvény által nyújtott előnyök.

Az italméresi és fogyasztási adók kirovását illetőleg eddig fennállott törvényeink nagyon hézagok voltak és kivált a bor termelőkre (szőlősgazdáknak) róttak méltánytalanul súlyos terheket. A mellett a mind nagyobb-nagyobb mértékben gyártott műbor nem is volt megadóztatva és veszedelmes konkurrenciát csinált a nagy adóval sújtott természetes bornak, a termelők nagy kárára.

A folyó évben alkotott XV-ik törvényzikk nevezetes és kedvező ujtásokat tartalmaz.

Ezek szerint az italméresi és fogyasztási adó egyesített s jelentékeny kedvezmény biz-

tosítottat a szőlősgazdáknak, valamint azon kívül is sok ujtást és módosítást tartalmaz. Adó alá vonja a műbort, mely által ennek gyártása nagy mértékben korlátoztatik és a természetes borok értéke biztosítottak stb.

Az új italméresi törvényről, vonatkozóan az 1888. 1890. évi és előbbi törvényekre és ezektől eltérésekre — terjedelmes magyarázattal és idézésekkel ellátva Lampel Róbert (Wodtner F. és fia) cs. és kir. udvari könyvkereskedése Budapesten egy 97 oldalra terjedő csinos kis füzetet adott ki, melyből, mint igen érdekes részt közöljük az alábbiakat.

Az igaz, hogy ezen állami italméresi jövedékekről szóló törvény nem képez gyökeres reformot, véglegesen s állandóan, a közigazgatás kifejlődtebb elveire fektetett s tényleges társadalmi igényeinknek megfelelő rendszert nem állapít meg. Hiszen a törvény is csak az 1888. s 1890. évi jövedéki törvények módosítását jelezi. És gyökeres átalakítás csak az indirect adók rendszerének új szervezésével eszközölhetett volna, mire az idő még nem jött meg.

Mind a mellett el kell ismernünk, hogy a törvény ily alakban is hasznos szolgálatokat teend közigazgatásunk érdekeinek, több rendbeli előnyei folytán, melyekkel úgy önmagában, mint szemben az előbbi törvényalkotásokkal kínálkozik. Mindenesetre előhaladást tanúsít jövedéki szervezkedésünkben és gazdasági szükségleteink kielégítésében, melyektől állami pénzügyünk követelményeit sem lehet elszakasztani.

A törvény előnyei, különösen a képviselőház szakszabályában s a képviselőházi ülésben ki lettek tüntetve s bebizonyítva.

Ezek közül kiemelendő az, hogy a közigazgatás azon szabályának, miszerint az indirect adók kezelésénél lehetőleg kímélni kell a forgalom szabadságát — az előbbi törvényeknél jobban megfelelő, a mennyiben az *italméresi és fogyasztási adót — a bor és sörnél — egyesíti* s így megszünteti a kizárólagosságot s behozza a megváltás, bérlet vagy rántalás utján való kezelést

Ennek a gazdasági életben nagy hasznai lesznek már annál fogva is, mert általa számos zaklatásnak eleje vétetik.

Ezen értesítés ellen — a törvényjavaslat előadója szerint — csak egy komoly aggodalom merülhetne fel, t. i. az, hogy azon községek, a melyekkel szemben a kincstár a *rántaláshoz* kénytelen fordulni, az illető összeget nem a fogyasztás utján, hanem a pótdadó által fogják beszédni, melyet a törvény engedélyénél fogva az egyenes adó után kivethetnek. — E tekintetben

azonban a pénzügyminiszter azt a megnyugtatót adta, hogy a rántalást csak kivételesen, ritkább esetekben fogja alkalmazni, s csakis úgy, hogy az említett visszaélés elhárításával, a helyes kezelés biztosítékai meglegyenek.

Arra nézve pedig, hogy a rántalás összege mily uton állapíttassék meg, hogy az a pénzügyi miniszterre bizassék-e, vagy az a pénzügyhatóság hatáskörébe utaltassék-e? a miben némelyek nagyobb biztosságot vélnek feltalálhatni, azon nézet emelkedett tulnyomósságra, hogy itt a méltányosság tekintetei s a közigazgatás szempontjai nagy jelentőséggel bírnak s különösen érvényesítendő; ezeket pedig a szakminiszter, mint közigazgatási közeg sokkal jobban érvényesítheti, mint a bíróság, melynek minden tekintetek melőzésével egyedül a törvény szabályaihoz kell szigoruan alkalmazkodnia.

Előnyére szolgál ezen törvényalkotásnak az is, hogy a közteherviselés alkalmazását tökéletesbb fokra fogja emelni — midőn az egyedül igazságos elvet — az egyenlősítést jobban fogja érvényre emelni az által, hogy a borfogyasztási adót kiterjeszti a magán fogyasztásra is, — kivéve az italméressel nem foglalkozó bortelmezőket, kik erre nézve az eddigi adómentességben megmaradnak. — Az által az adókiadás igazságossága elő fog mozdíttatni — mire a jog szempontjából is szükség volt.

A jövedéki új törvényalkotás előnyei közé sorolandó, hogy az u. n. *műbort*, a mesterségesen gyártott bort is adó alá veti és pedig oly mérték szerint, mint a szőlőtermésből származott igazi bort. E tekintetben nyomatékos ellenvetések emelkedtek a törvényhozási testületben, melyekről lejjebb tüzetesebben lesz szó. Azt azonban már most ki kell emelnünk, hogy miután a műbor készítése s árulása jelenleg még eltiltva nincsen, s az tényleg forgalomban van, nagy igazságtalanságot rejt magában azon eljárás, mely szerint a terméskor adóterhet kénytelen viselni, a műbor pedig adómentesen árultathatik. És hogy ez közigazgatásunk vitális érdekeibe is ütközik, miután a terméskor igen árthatalmas versenyt csinál; a műbor, szemben a természetesborral, olcsóbbá tétetik, s így ennek fogyasztása, magasabb árai folytán, kevesbítettik; mi az ugys súlyos csapásokkal érintett szőlőművelés fejlődését s a szőlősgazdák létfontartási érdekét még jobban megtámadja, szerencsétlenségüket, mi az állami közérdekre is visszahat, még magasabb fokra emeli.

Az tehát, mi a képviselőházi bizottságban kívánatosnak nyilvánított, hogy az illető palackok külsején kifejeztessék, miszerint műbort tartalmaznak, vagy a törvényhozás most kivéte-

A magas kormány kezdeményező folytán alapított

„HUNGARIA“ MŰTRÁGYA-, KÉNSAV- ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitűnő minőségű műtrágyáit: esontliszt-, spodium-, ammoniak- és asványi superphosphatokat, párolt esontlisztet, Thomassalakot, chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgáliczot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V., Erzsébet tér 9. sz. II. emelet, hová levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Mindennemű

műtrágya.

Thomas-
salak.

lesen, csak az adó tekintetében, a mesterséges borrhól egyáltalán ne rendelkezék, — utóbbi szempontból pártolásra nem érdemesíthetett; miután a fentebb kiemelt igazságosság s közgazdaszat érdekeinek kielégítését hátráltatta, bizonytalan időre elhalasztotta volna.

Azért is a főrendiház pénzügyi s közgazdasági bizo- gában alaposan lett megjegyezve, hogy: „helyesnek tekinti a mesterséges borgyártás fogyasztási adó alá vonását; mert minden szőlő a közelmúltban igen súlyosan érezte a n. gyártás concurrentiáját, a mely pedig a főváros területén fogyasztási adó alá nem vonatva, a természetes bor értékességét nehézzé tette s ezáltal százezrekre menő kárt okozott az állam kincstárának is.”

Sőt ezen fontos pénzügyi s társadalmi érdekek által vezéreltetve, ezen bizottság jelentésében még annak is adott kifejezést, „hogy a mesterséges borok megadóztatási tételét, viszonyítva a természetes bor fogyasztási adójához, alacsonynak találja.” De minthogy ezen kérdés megoldása kétségkívül a közeljövőben napirendre fog kerülni, erre nézve ez alkalommal javaslatot tenni nem kíván.

Ezzel kapcsolatban áll a törvénynek azon rendelkezése is, mely az új nemű szeszes italok használatára s megadóztatására vonatkozik, kimondatván hogy mindazon esetekben, melyekben ily italok közforgalomba fognak hozatni, a miniszter rendeleti uton fogja meghatározni, hogy azok mily adótétel alá sorozandók. Ezzel természetesen kizáratik azon lehetőség, hogy bármily ujonnan feltalált s forgalomba hozott szeszes italok az adózás terhe alól megmenekülhessenek; vagy hogy a megadóztatás mértékére nézve a természetes bor irányában, kedvezőbb helyzetbe juthassanak.

Bortermelésünk érdekében figyelemre méltó a törvény által nyújtott azon könnyítés is, melyet a megadóztatás tekintetében, a *hormusznak s czeprének* nyújt, a midőn ezek adóját, az eddigi adótételnek háromnegyed részére leszállítja.

Ezen előnyt meg nem szünteti, illetőleg létezését meg nem czáfolja az, hogy a must eddig sem fizetett italmérési adót; tehát a most törvénybe iktatott $\frac{3}{4}$ adótétel nem könnyítést, hanem egészen új adót képezne. Mert köztudomású, hogy a must eddig fogyasztási adót csakugyan fizetett; tehát új adó reá nem hozatik be; könnyítésül szolgáló pedig az, hogy eddigi adójának $\frac{3}{4}$ részére fog leszállítani.

Mi okozza állattenyésztésünk hanyatlását?

Ha végig tekintünk Erdély vadregényes bércei között s az egyes megyéket bejárjuk, igen szomorú kép tűnik szemünk elé. Az eddig virágzó állattenyésztésnek, szép gulyák és méneseknek csak itt-ott látjuk halvány maradványait.

Vásáraink nem oly élénkek, mint ennek előtte s hiában keressük azokon a régi híres szép állatokat. Ha akad is közöttük egy-egy szép példány, a helyett, hogy felneveltetnének, kereskedő kezébe jutva vágóhidra s nagyobb részt a bécsf piacra vagy külföldre jutnak.

A mindinkább fejlődő s növekvő igények s az ezzel járó tetemes kiadások fedezetet kívánnak s megtörténik nem ritkán, hogy a befolyt jövedelmet még meg kell pótoljuk, ha mindent ki akarunk elégiteni, melyre ha fedezet nincs, akkor kölcsönhöz kell folyamodnunk. Ez a kiegészítő mód azonban veszedelmesebb a coma bacillusoknál, mert ha ideig óráig segítünk is magunkon, attól igen ritka esetben menekülhetünk meg s végeredménye a bukás. Ha gazdaságunk terhek nélkül sem hozott jövedelmet, akkor könnyű belátni azt, hogy megterhelve, még úgy sem fog fizetni. Ezen állapotokon segítenünk kell s ezt könnyen megtehetjük, ha az állattenyésztést jobban felkaroljuk, arra több gondot fordítunk s jó tenyésztőkre teszünk szert.

A mai kor megkívánja a belterjesebb gazdálkodást, ép azért szakítsunk a régi külterjes systemával s legalább gazdálkodjunk középbelterjesen.

Erdély amugy is oly kicsiny s az egyes megyékben a községi birtokok annyira fel vannak aprózva, hogy rá vagyunk kényszerítve egy magát jobban kifizető rendszerhez folyamodni.

Meg kell ragadnunk minden oly módot, melyhez folyamodva jövedelmeinket emelhetjük; de ne akkor kezdjünk hozzá, ne várjuk azt az időt a mikor már más kiaknázza a jövedelem forrást, hanem kezdjük mi meg az uttörést, mert a „ki mer, az nyer” s „jobb élni, mint félni”.

Mindenki belátta már azt, hogy az egyes községekre tagosítás alkalmával a legelők felosztása milyen káros következményeket vont maga után, s mennyire ártott állattenyésztésünknek. Erről meggyőződést szerezhetünk magunknak még inkább, ha pl. egy oly községbe megyünk, a hol ezelőtt nagyba tenyésztették a szarvasmarhát; most a legelő felosztása után a kisbirtokos osztály marhát egyáltalán nem tart, vagy ha tart is egy-két teheneckét ezt is csak azért, hogy a mi kis földje van megszántsza, vagy pedig szekeres-ségre járjon velük. . .

Ha most valaki egy pár borjut fel akar nevelni, nemcsak hogy sokba kerül, de még kevésebb ki sem fizeti magát.

Nagyobb földbirtokosok adnak ugyan ki legelő területeket, jó drágán s a mellett rendesen annyi marhát vesznek föl rá, hogy már a legelés időszakának közepén, nincs kopár földnél egyéb rajtuk, s az állatok az éhség és szomjuság miatt nemcsak rosszabbak lesznek, de el is pusztulnak.

Tapasztalhatjuk azt, hogy egyes vásárokon az állatok s főként az erdélyi szarvasmarha milyen nagy keresletnek örvend s az eddigi elért áraknál sokkal jobban fizetik. Be kell látnunk tehát ezen fontos körülményt s igyekeznünk kell állattenyésztésünket még sokkal nagyobb színvonalra emelni, mint a minőn ennekelőtte volt.

Ha legelőnk vagy rétjeink nincsenek, termelnünk kell oly mesterséges takarmányokat, melyek a legjobb szénával is nemcsak vetekednek, de többnyire azt fölül is mulják. Ilyenek pl.: vörös-here, fehér-here, luczerna, svéd-here, baltaczim, stb.

Hogy milyen arányban áll ezeknek tápanyagtartalmuk a szénához viszonyítva, kitűnik a következő táblázatból:

A takarmány neve	Víz	Hamu	Szerves anyagok	Emészthető anyagok			Tap arány 100 kg. pénz-értéke
				Fehérje	Szén-Hydrat	Zsír	
I. Széna.							
Réti-széna közepes	14.3	6.2	79.5	5.4	41.0	1.0	8.0
„ „ igen jó	15.0	7.0	78.0	7.4	41.7	1.3	6.1
„ „ kitűnő	16.0	7.7	76.3	9.2	42.8	1.5	5.1
Vörös-here közep.	16.0	5.3	78.7	7.0	38.1	1.2	5.9
„ „ igen jó	16.5	6.0	77.5	8.5	38.2	1.7	5.0
„ „ kitűnő	16.5	7.0	76.5	10.7	37.6	2.1	4.0
Féher-here közep.	16.5	6.0	77.5	8.1	35.9	2.0	5.0
Luczerna közep.	16.0	6.2	77.8	9.4	28.3	1.0	3.3
„ „ igen jó	16.5	6.8	76.7	12.3	31.4	1.0	2.8
Svéd-here	16.0	6.0	78.0	8.6	34.8	1.3	4.6
Baltaczim virágj.	16.7	6.2	77.1	7.6	35.8	1.4	5.2
II. Zöld-takarmány.							
Fű legelőről	80.0	2.0	18.0	2.5	3.9	0.4	4.4
„ „ kőv. legelőről	78.2	2.2	19.6	3.4	10.9	0.6	3.6
Leg. való fiatal h.	83.0	1.5	15.5	3.6	7.4	0.6	2.5
Vörösh virágz. el.	83.0	1.5	15.5	3.6	7.4	0.5	3.8
„ „ telj virágz.	80.4	1.3	20.3	1.7	8.7	0.4	5.7
Féherhere virágj.	80.5	2.0	17.5	2.2	7.9	0.5	4.2
Svédh. virágz. kez.	85.0	1.5	13.5	2.1	5.8	0.4	3.2
„ „ telj virágj.	82.0	1.8	16.2	1.8	6.9	0.3	4.3
Luczerna fiatal	81.0	1.7	17.3	3.5	7.3	0.3	2.3
Baltaczim virágz. kezdetén	81.4	1.2	18.5	3.0	7.9	0.5	2.9

Földmivelési ministeriumunk látva szarvasmarha tenyésztésünk hanyatlását állami bikatelepeket állított fel, hogy gazdaközönségünk jó tenyészállatokhoz juthasson s hogy azoknak elterjedését még inkább előmozdítsa, az egyes községeknek ingyen osztott ki tenyészállatokat. Sajnálatos azonban tapasztalunk, hogy mindennek dacára az eredmény nem felelt meg a várakozásnak s a kimutatásokból kitűnik, hogy nagyon kevés azon községek száma, a melyek tenyészállatokért folyamodnak. Oka ennek azt hiszem nem annyira a közönyösség, mint inkább a vagyontalanság s a legelők hiánya.

Lótenyésztésünk eddigi emelkedését számos méntelep, kitűnő apaállatok s anyakanczák tenyésztésének köszönheti. Nagyon lendítették továbbá azon az állam által ujabban létesített csikólegelők, a hová a földbirtokosok az 1—2—3 éves csikókat beadhatják nyári legeltetés végett, olcsó díjszabás mellett.

Valjon nem volna-e czélszerű és kívánatos hasonnemű állami legelőket felállítani a szarvasmarha tenyésztés szempontjából is?

Azt hiszem, hogy most, mikor a legelők legnagyobb része fel van osztva, szántva s a nagyobb birtokosok által bérbe adott legelőterületek drágák és emellett sokkal több állatot vesznek föl rá, mint a mennyit azok megbírnak, helyén való volna intézkedni, hogy a csikó legelőkhöz hasonló állami szarvasmarha legelők is állíttassanak föl.

De segíthetne a gazdaközönség maga is ezen állapoton, a mint már említém, ha mesterséges takarmányokat termelne, az állattenyésztést tüzvén ki czélul.

Megeshetik azonban, hogy az egyeseknek oly kicsiny a birtok testük, hogy ha annak egy része mesterséges takarmánnyal foglaltatnék el, a háztáj szenvedne gabonatermésben hiányt. Az ilyeneknek melegen ajánlhatom a szövetkezést.

Álljanak össze 10-en 15-ön s vegyenek ki közösen szarvasmarháiknak megfelelő legelőt. Hogy mindig legyen az állatoknak elegendő táplálékuk, ajánlatos volna a legelő terület egy részének bevetése lóherével vagy baltaczimmal stb. A bevetett terület felosztandó volna megfelelő parcellákra (részletekre), melyekből ha a legelőn levő fű megapadna, mindennap egy-egy részlet lekaszáltatnék s az állatoknak estvére oda adatnék. Ezen szövetkezés nagy előnyére volna mezőgazdáinknak s állattenyésztésünket emelve ebből kifolyólag jövedelmeiket is tetemesen nevelné.

Hogy felnevelt állataikat az illő árban értékesíthessék mezőgazdáink, helyes volna azokat nem szemre, hanem súly szerint értékesíteni. Hogy ezt elérhessük szükséges volna s már többek által is ajánlatos, minden egyes nagyobb vásárokon állat mérlegek felállítása, melyeket vagy a földmivelési minister vagy a községbeliek szövetkezés útján szereznének be.

Igy mindenki tudná, hogy milyen súlyú állatot ad el, s a napi hus árakat véve alapul, könnyen kiszámíthatná az állat valóságos értékét s elkerülhetné a sokszor előforduló megkárosítást a vevő részéről. Természetesen tenyészállatok adás-vevésénél más szempontokból is meg kell becsülni az állatot, hogy helyesen számíthassunk.

Röviden összefoglalva az elmondottakat: óhajtandó volna a mesterséges takarmányok nagyobb mértékben való termelése. Tenyészállatok beszerzése az állami bikatelepekről. Állami szarvasmarha legelők felállítása. A mezőgazdák által szövetkezés útján legelő területek bérbe vétele s

azoknak egy részén mesterséges takarmányok termelése. Vásárok on mérlegek felállítása az állatok megmászására. Ha ezen pontokat nemcsak átolvassuk, hanem igyekeznünk azokat keresztül is vinni, hiszem, hogy a szarvasmarhatenyésztés virágzásnak indul s a kívánt siker nem marad el.

Cs. Sándor Pető.

Az erjesztett takarmány feletése*)

A kazal tetejéről az egyik végén ledobunk 1 méter széles földsvot, mely az árokba vissza szóratik.

Ezután takarmány fűrészzsel átvágjuk a szalma burkot egész a föld színéig, mire a szalma köpenyeg egész könnyen leválasztható. A szalmát gondosan halomra dobhatjuk, mert almozásra még elég jó és alig romlik el annak $\frac{1}{3}$ része.

Ezután a kazalba vágjuk a fűrészt, abból 60—100 cm. réteget választunk le, mely azonnal szükséghez mérten elszállítható a szecskavágóra.

Ha csak 20—30 cm. réteget szelünk le egyszerre úgy a szecskázás szükség esetén el is maradhat.

Szecskázni azonban mindig gazdaságos, mert $\frac{1}{3}$ —1 hüv. hosszú szecska közé keverhetünk bármit, répaszeletet, vágott takarmány-töket, polyvát, töreket, szalma szecskát vagy felvágott száraz takarmányt.

Ökröknek adhatunk erjesztett takarmányt tetszés szerint, de 40—50 kilo bátran adagolható. Növendék marhának (1—3 éveseknek) legfeljebb 30 kgot adjunk.

Fejős tehénnek 8—12 kg. közt adhatunk, mely esetben a tej még nem kap mellék izzt, de feltétlen kellék, hogy a tej azonnal a lefejtés után kivitéssék az istállóból; mert 5 percz alatt már az istáló levegőjéből veszi fel az erjedt szagot.

Gazdaságomba az összes takarmányrépa és takarmány-tök készletet erjesztett szálas takarmány szecskával keverve etetem.

Nem csekélység a nagy készletek szecskázása sem, melyről külön fogok beszélni.

Ujabban többször olvasunk arról, hogy melyik az előnyösebb eljárás, forrón azaz kazal melegben vagy kihülve etetni a szóban levő takarmányt.

Több ízben próbáltam mindkét módot. Forrón a szarvasmarha, főleg a jármos ökrök még nyáron is szívesen eszi, még azon esetben is, ha zöld etetés közben adjuk. Sőt számtalanszor láttam, hogy az ökrök addig nem ettek nyers zöltséget, míg a forró kazalmeleg csalamádét fel nem találták.

Azonban az erjesztett takarmány forrón való etetése ugyszólván kivihetetlen. Mire levétetjük, szecskázattjuk, összekeverjük, mulhatlanul elhül. Forrón csak a kazalhoz közel szecskázatlanul etethetünk, a mi mindig némi pazarlással jár. nemcsak az izék verés, de a miatt is, hogy ez esetben egyéb kis értékű anyagot (törek, polyva, szecska) nem etethetünk fel vele. Az erjesztett takarmány egyik nagy előnye az, hogy a kevesebb értékű szalmaféléknek illatot adván, ezeket jól feletethetjük. Sokan ezen szempontból kiindulva, ajánlották a tavaszi szalma, polyva és tö-

rek bekeverését az elrakott takarmány közé, még pedig vagy rétegezve, vagy összerázva. Nézetem szerint ezen eljárás mindig veszedelmes, mert a penészedést vezeti be a kazalba. A költséget is ok nélkül szaporítja.

Tévedés azt hinni, hogy a bekevert szalma vagy polyva nyer tápértékben az által, hogy az erjedő zöld takarmány gőzei átjárják. A feletendő takarmányoptlékoknak untig elég, ha 5—6 óra hosszat szecskázva, összelapátolva állanak az erjedt szecska közt.

A mi a feletetés módját illeti, még csak azt akarom megjegyezni, hogy a marha nyáron a legelőn járván, vagy zöldet evén, nehezebben szokja meg az erjesztett ételt. Ez esetben 2—3 nap kell neki, míg rá áll. Télen azonban, mint ezt többször volt alkalmam látni, rögtön minden minden átmenet nélkül falja.

Az is természetes, hogy oly marha, mely egy vagy több télen erjesztett étellel élt, igen könnyen rá szokik újra. Részemről, bár több, mint 200 marhát etettem ilyen takarmánnyal egész télen, át, nem találtam esetet, midőn egyes marha ne lett volna arra gyorsan rá szoktatható; pedig a jövő télen is a fejős teheneket kivéve, minden marhám annyit kap, a mennyi kerül a készletből, tehát legkevesebb 20 kgot fogyaszt naponként átlag minden darab.

Az is tény, hogy minél értékesebb a zöld takarmány, mit berakunk, annál értékesebb az erjedten is. A luczerna, lóher és bükköny kiváló. igen jó még a köles is, főleg ha magja már kifejlődött, messze mögöttük áll a kukoricza csalamádé.

Részemről összes igyekezetem az, hogy az évről-évre fokozandó hatalmas trágyaerővel földjeimet oly karba hozzam, hogy gazdaságom luczerna-gazdasággá változzék, és így a csalamádé helyett luczernát erjeszthessek. Ezen cél elérése volt a főök, mely nagy áldozatok árán is a városi hulladékok, az emberi ürülék és állati vér feldolgozására és alkalmazására készített.

A hüvelyesek terjedelmes művelése kettős kincs. Nitrogent fog a levegőből és gazdagítja a a talajt, a helyett, hogy szegényitené. Részemről tehát a csalamádé erjesztést csak átmenetnek tekintem a luczerna felé.

Hogy éppen a luczerna igen alkalmas erre, azt felesleges bizonyitanom.

Ha a luczernát félszárazon egy eső veri, fehér lesz és mire hazavisszük, csupa szár. lesz belőle, mely nem érdemel takarmány nevet, míg zölden berakva egy levele sem pusztul el, hanem megmentetik az állati tápiálkozás számára. Erjesztett luczernán bátran merek lovakat is telletetni.

A tengeri csalamádé óriási hozama által tűnik ki. Dus talajon vagy megfelelő trágyázás mellett mesés termést adhat. Leghálásabb növénye az emberi ürülékekből készült keverék trágyának. Usak a folyó évben láttam szembezőkően a különbséget, midőn az istállótrágyával trágyázott gyeptörésben csak 120 cm. magas volt a csalamádé akkor, midőn julius közepén a jég elverte, ugyanekkor az árnyékszék-komposztba vetett csalamádé 260 cm. átlagos magasságot ért el. És míg amannak holdja 10 szekér, addig emezé 50 szekér csalamádét adott.

Annyi tény, hogy az erjesztés nagyban való behozatala vagy gazdag talajt vagy bő — de igen bő — trágyázást feltételez. Hisz az erjesztett takarmány a nagy hozamot adó takarmány-növényekből készíthető csak előnnyel. Ott, a hol

arasznyi csalamádé, ritka luczernás, kopasz lóherés és sovány bükköny foglalja a drága helyet, szó sem lehet róla. Mig ott, a hol vastag rendek, nedves és hűvös időjárás napirenden vannak, erjesztés nélkül gazdálkodni a legnagyobb elmaradottság. Ily esetben ne kérdezzük, hogy mit erjesztünk: *mindent, a mi jól és biztosan meg nem szárad.*

Száraz éghajlat és sovány kaszálók mellett a szénakészítés feltétlenül indokolt réti szénánál lóhernél sőt bükkönynél is. Széna nélkül nem fogunk boldogulni, akár mennyi erjesztett takarmányunk van. Sőt fiatal állatoknál fülledt takarmány etetése — ha még olyan jó is az — nemcsak hogy nem kedvező, de talán káros hatása is.

Ezek után azt hiszem, nem érhet azon vád, hogy tulzott előszeretettel vagy éppen előítélet vezetett a füzetke megírásánál.

Mindent, a mi új, némi bizalmatlansággal fogadunk. És jól van ez így. De a bizalmatlanság ne terjedjen soha a kishitűségig.

Elmondhatom, hogy a legrosszabb szolgálatot tesz mind a mezőgazdaságunk rohamos fejlődésének, ki akár nemtudásból, akár igen sokat tudni akarásból a kételkedés magyát hinti el a gazdaközönség között.

Herényi Gothard Sándor.

A földművelésügyi miniszter 1891. évi jelentése.

Diszes kiállítású, 622 lapra terjedő vaskos kötetben jelent meg „A földművelésügyi m. kir. miniszternek 1891. évi működéséről a törvényhozás elé terjesztett jelentése.” Tartalma kiterjed a termelő gazdaság minden ágára, s a földművelésügyi miniszteriumnak alárendelt közegek mindenemű működésére. A vaskos kötetet nagyszámú táblázatok s kimutatások, könnyű áttekinthetőségű nyújtó grafikus táblák, s néhány szép térkép díszítik és teszik annak tartalmát könnyen áttekinthetővé.

Sok épületes és szép dolog foglaltatik ezen könyvben; sokkal több, semhogy egy ismertető cikk keretében annak kellő képét adni lehetne. Akár egyik, akár másik fejezetére nyitunk, mindenik s mindeniknek egyes alosztályai is, bőségesen sok anyagot nyújtanak egy rövid ismertető cikk keretéhez. Sok érdekest, sok örvendetést és sok nem örvendetést tár elénk ezen sok gondolat és fáradsággal összeállított munka; egészben véve, olvasóját egy fejezetnél sem hagyja el az a meggyőződés, hogy a földművelési miniszter dolgozik és dolgozni akar.

Nem lehet szándékunk a részletek ismeretése; mert az ilyen munkát nem rövid közleményekből kell megismerni, hanem magát a könyvet kell, ha nem is olvasni, de legalább lapozni. Nyissunk fel mégis találomra, egy-két helyet e könyvben.

A 20. l. után egy szép térképet találunk, mely frtokban és vármegyénként elötünteti Magyarország szántó- és rétterületének 1891. évi kat. holdankénti, brutto jövedelmét. Ez a holdankénti átlagos jövedelem teszen:

Árva m.-ben 15 frtot (ez a legkisebb)
Sopron m.-ben 74 frt 42 kr (ez a legnagyobb.)

Ez a jövedelem az erdélyi megyékben csakis a közepes mértékűt üti meg, pl.

Kolozs m.-ben . . . 30 frt 90 kr.

Erdélyben csakis két megye van a közepes jövedelmen felül, nevezetesen:

*) Mutatvány Herényi Gothard Sándor által irt, az erd. gazd. egyt. könyvkiadó vállalatában „A nyers takarmányok eltevése, különös tekintettel a zombolyai kazalra” című, imént megjelent füzetből. Szerk.

Hunyad m.-ben . . . 47 frt 82 kr.

Brassó m.-ben . . . 43 frt 93 kr.

A 72—126. lapokon örömmel látja az ember, hogy a minister gondosságából az amerikai vesszőtelepek, valamint az oltványok ügye, igen szépen halad előre. De ugyanitt a 82. l.-on megijed az ember a következő számoktól:

Magyarországon az utolsó 15 év (1876—1890.) bortermési évi átlaga volt 4.289,000 hlit. évi átlaga az 1890. évi bortermés 3.443,705 " " " 1891. " " 1.395,613 "

Szörnyű differenzia az 1891. és 90. között. Ime mit csinál a filloxera, melynek utóbb a Peronospora is segítségére jött!

Igy állván a dolgok, nem is sokat törődünk a filloxerás községek számának részleteivel; legfeljebb az erdélyi részek érdekelnének bennünket e tekintetben. E részekre nézve azonban, részletes adatok, még nem állottak a minister rendelkezésére (alkalmasint az illető szakközégek még nem készülhettek el vele).

A 37. lapon jól esik olvasnunk, hogy vannak megyei gazd. egyletek, (Vas, Sopron, Veszprém) melyeknek tagjai, szám szerint, felül vannak az 1000-en!

Ilyen és ezekhez hasonló, részint lehangoló, részint felemelő adatokat találhat az olvasó a könyvben nagy számmal és pedig a gazd. élet mindennemű ágára vonatkozólag.

Ezeket kívül vannak e munkában tervezetek a közel jövő teendőire nézve. És vannak imitt-amott kritikai megjegyzések is, a melyek nagobbára alaposak és talpraesettek.

A ki gazdasági közéletünk iránt érdeklődik, az ne mulassza el ezen könyv tanulmányozását.

A könyv megtalálható — egyebek közt — az erd. gazd. egylet helyiségében.

t.—

Irodalom.

Gazdasági és vásári zsebnaptár az 1893-ik évről. II-ik évfolyam. Az erdélyi gazdasági egylet kiadásában szerkeszti: Sz. Szakáts Péter titkár. Ára díszes vászonkötésben 80 kr.

Tartalma naptári, gazdasági közhasznú tudnivalók és vásári részből áll. Annyit kívánunk még megjegyezni, hogy a változatos és hasznos gazdasági részen kívül nagyon értékes részét képezi a vásári rész, melyben az erdélyi és szilágyvármegyei vásárok, a kereskedelmi miniszterium által legközelebbre kibocsátott hivatalos adatoknak megfelelően a legpontosabban vannak összeállítva és pedig betűsorban a naptár végén hónapok és napok szerint pedig minden hónap mellett.

Ez tehát a mellett, hogy a gazda „havi teendők” címén, a gazdaságban előforduló összes munkálatokat röviden, értelmesen és havonként csoportosítva találja benne, könnyű tájékoztatást nyújt arról is, hogy az esztendőnek egyes napjain Erdélyben hol tartatnak vásárok. — Egyebek mellett már ez is nagyon ajánlóvá teszi ezt a naptárt, a mely az erdélyi vásárokat látogató közönségnek a legbiztosabb és legkönnyebb utmutatóul szolgál.

El van látva jegyzetek tételére való tiszta papírral is, mely csinos alakjánál fogva zsebben hordozható jegyzőkönyvecskéül is szolgálhat.

Ezen tartalomdús olcsó zsebnaptárt melegen ajánljuk olvasóinknak.

Nyers takarmányok eltevése, különös tekintettel a zombolyai kazalra. Irta Herényi Gotthárd Sándor. Az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalatának XIX. füzeté, megjelent következő tartalommal: Bevezetés. A zöld ta-

karmányok eltevése. Az eltevés neme. Az erjesztés eredete. A vermek. A zöld takarmány kazalok és sajtók. A zombolyai kazal. Az erjesztett takarmány feletetése. Függetlek. A szecsavágók. Ezen kitűnő tollal, gyakorlati tapasztalatok alapján irt füzetkét, melyből lapunk jelen számában mutatóványt közlünk, igen ajánljuk olvasóinknak.

Magyar földművelők naptára 1893-ra.

Az Atheneum kiadása Budapest. Ára 30 kr. A szokásos naptári részen kívül érdekes, hasznos és mulattató szépirodalmi és gazdasági közleményeket tartalmaz vegyesen és több a gazdaságban hasznavehető rovatlapot, végül pedig az országos vásárok jegyzékét.

A magyar földmivelő közönség, a melynek száma van, jó hasznát veheti.

Statisztika a dohány egyedáruságot illetőleg 1891. évről. Összeállítva a magyar királyi dohánybeváltási és gyártási számvevő osztályok által. Budapest 1892.

Vegyes közlemények.

— **Katonai lóvásárok forgalma.** A kincstár részére a múlt évben tartott katonai lóvásárokon összesen 62 helyen megvásároltak 1069 drb. lovat és pedig tavasszal 423 darabot, ősszel pedig 646 drbot.

— **Fejkorpa meggátlása.** A legjobb szernek bizonyult a fej korpássága ellen sósbor-szesz és reszelt hagymának egyenlő mennyiségű összevegyítése. Ezen elkészített szerrel hetenként egyszer a fejbőrt dörzsöljük jól be. Ez által nem csak hogy a korpásság megszűnik, hanem még a hajhullás is meggátoltatik. A tapasztalat megmutatta, hogy ez a legjobb hajnövesztő szer más hasonló készítményt felülmúl és semminemű káros hatással a fejbőrre nincs.

— **A phylloxera elleni védekezési** módok feltalálása. A phylloxera ellen alkalmazásban levő szerek a következő időkben és személyektől származnak: 1. A víz alá helyezés 1869. évben Francon birtokos és bortermelő által indítványoztatott; 2. Szénkéneg ajánlva lett Br. Ténard vegyész által 1872.; 3. Kalium-sulfocarbonát Dumas J. B. által 1874.; 4. A homokba való termelés Bayle által 1872-ben és 5. az ellentálló amerikai vesszők nemesítése Bazille Gaston és Laliman előterjesztésére 1860-ban lett elfogadva.

— **Almaborkészítés Magyarországon.** A földmivelésügyi minister egy szakközegét kiküldte Franciaországba, hogy az ottani almabor készítését elsajátíthassa és a legegyszerűbb eszközökből bevásárlásokat tegyen. Az illető a tordai faiskolában, a hol jó minőségű boralma terem, a jövő év őszen kísérletet fog tenni almabor készítésével.

— **Kivándorolnak Erdélyből.** A kereskedelmi minister jelentése szerint, eltekintve az ellenőrizhetlen szükevényektől, kiknek száma óriási nagy, az utóbbi 3 évben 10,065 magyar alattvalóval több ment ki a bodzai, soósmezői, gyimesi, tölgyesi és ó-ványi belépő-állomásokon át utlevéllel Romániába, mint a mennyi ugyanazon időben visszajött.

— **A him és nőstény tojások megismerése.** Nemcsak szép, de szükséges is, hogy a háziasszony tudja, mely tojásokból lesz jércze és melyekből kakas. Ezt pedig nem is valami nehéz megismerni, csak a következőkre ügyeljünk: A himtojások karcsubbak s egyik végük némileg hegyesedett, míg a nősténytojások rövidebb, vastagabb, mindkét végük egyforma. A himtojások héja rendszeren érdesebb, sőt sokszor biboresos, míg a nősténytojásnál a héj sima, sőt mondhatni, fényes.

— **A nagy katonai távlovaglásról és** részleteiről nemsokára külön hivatalos füzetet fognak kiadni, a mit sportkörökben nagyon kíváncsian várnak. A sok érdekes adat közt, a miről az érdeklődők majd felvilágosítást kapnak, kiemeljük az elpusztult lovak statisztikáját. Annyit már is tudunk, hogy a Berlinből indult lovak közül 25 mult ki közvetlenül a verseny után, illetőleg a megerőltetés következtében, míg a mi lovaink közül csupán hét ment tönkre. Ez az adat is eléggé mutatja, hogy mennyivel fölötte áll a mi loanyagunk a németországi loanyagunk.

— **Olasz borvám. Miként a „Köztelek-**ből” olvassuk, az olasz borvámra vonatkozó tárgyalásokat befejezték; úgy, hogy a dolog formászerű elintézése is néhány nap alatt elvégezhető lesz. A megegyezés főbb pontjai a következők: A mérsékelt borvám csak természetes boroknál alkalmazható, melyeket fahordókban hoznak be. A behozatal csiszternákban nincs megengedve. Kivételt képeznek azok a borok, a melyeket vitorlás hajókon Trieszt és Fiume szabad területeire hoznak be és itt hordókba töltenek át. Az egyik fél által a származási helyen hivatalosan kiállított igazolványt a másik fél köteles elismerni. Csak kétes esetben eszközölhető a határ-állomásokon a bor felülvizsgálása. A bor-kérdéssel egyidejűleg a sör-bevitellel is foglalkoztak és oly megegyezésre jutottak, melynek értelmében az Ausztriából vagy Magyarországból Olaszországba bevitt sörrel szemben eddig fennállott nehézségek megszűntek mondhatók, minthogy Olaszország ezentúl a nálunk kiállított igazolványokat respektálni tartozik. Az ügy végleges elintézése az egyes országokban egyszerű rendeletek formájában fog történni, minthogy itt nem új szerződésről, hanem csupán a meglévő határozatok egyes pontjainak értelmezéséről van szó.

— **Az amerikai sertésus Németországban.** Hogy az amerikai sertésus-export mennyire növekedett a német beviteli tilalom megszünte óta, a washingtoni statisztikai hivatal kiutatásából élénken tűnik ki. Míg a múlt év júliusában Németországba csak 515.154 font sterling értékű sertésus vitetett ki, addig ez év júliusában 867,049 font sterlingre emelkedett a kivitel. Ezzel szemben érdekes ellentét képez Franciaország, mely a múlt év hasonló időszakában 221,540 font értékű sertésust importált, míg ez évben a tarifális vámok behozata után 90.790 fontra csökkent.

— **Ritka nagy termés.** Az imént befejezett répatakarulás alkalmával, dacára hogy sok volt a panasz a nyár igen kedvezőtlen, aszályos időjárása miatt, mely a répafejlődést megakasztotta, mégis sok felé olyan rengeteg répatermések mutattak fel, a melyek már csoda számba is mehetnek. Így az oberndorfi fajból Pámer osli postamesternek 688 métermáza, Nagy István szentmiklósi tiszttartónak 697 métermáza termett katasztrális holdankint, olajbogyó alaku répa Klein Ignác ongai bér gazdaságában 726 métermáza. Stégh Henriknél Ó-Kéren 862 métermáza 52 kiló takarult kasztrális holdankint Mamuth répa pedig többak közt báró Wesselényi szibói uradalmában 790 métermáza. Betegh Gergelynél pedig Soósmezőn 1248 métermáza termett katasztrális holdon. A mostoha nyár után ezek mindenesetre phänoménális hozamok, az okok pedig ott rejlenek, hogy a kedvezőtlen időjárást ellensúlyozta, egyrészt a jó kezelés, de főleg az igen jeles répamag, mely az elmondott esetekben is Mauthner Ödön budapesti magkereskedőtől került A talajok, hol e rengeteg termések takarultak, többnyire homokos agyag szerkezetűek, Sósmezőn, hol egy holdon majdnem 1300 métermáza termett, a talaj agyagos volt, kevés szamosi iszappal.

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonatözsde. Legújabb jelentés. Buza tüzlet iránya lanya. Kínálat mérsékelt. Árak 2 1/2—5 krral estek. A többi gabona nemekben gyér forgalom mellett az irány és árak változatlanok.

Árak: Buza 75—80 kg. 7 forint 15 — 7 frt 95 kr. Rozs 70—72 kg. 6 frt 15 kr. 6 frt 40 Arpa 60—

66 kg. 5 frt 05 kr — 7 frt 40 kr. — Zab 39—41 kg. 5 frt 40 kr. 5 frt 70 kr. Tengeri 73—75 kg. 4 frt 65 kr. — 4 frt 75 kr. Repceze 11 frt 25 kr. 11 frt 75 kr. Köles 6 4 frt 50 kr. 4 frt 65 kr.

A határino fizlet forgalma mérsékelt staz alacsonyabb amerikai gabonaárak miatt bányadt irányt követ.

Kolozsvár. 1892. nov. 24-én. Tiszta buza 7 frt 20 kr — 6 frt. 20 kr. Rozs 5 frt 20 kr. — 4 frt 80 kr. Törökbuza 4 frt 30 kr. — 4 frt 20 kr. Zab 4 frt 25 kr. — 4 frt 20 kr. Széna (legjobb) 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. 100 kilogramonként. Fa kemény nem usztatott 3 frt — kr. köbméter. Marhabus 56 kr. disznósír 64 kr. Paszuly 6 kr. kilónként. Burgonya 3 frt. hektoliter.

(Árak krajczárokn.)

A piaczi czikkek	Mérték	Brassó	Csikszoreda	Deés	Diós-Szent-Márton	Erzsbet-város	Fogaras	Gy-Szent-Miklós
Tiszta buza	mm.	744	950	640	500	800	835	750
Elegy buza	"	578	875	520	400	750	700	—
Rozs	"	542	723	440	350	750	473	500
Árpa	"	457	791	—	—	—	—	470
Zab	"	400	750	400	270	420	444	300
Törökbuza	"	400	612	320	300	480	473	420
Széna	"	210	400	400	250	120	200	800
Alomszalma	"	120	100	180	50	100	140	—
Túzifa	km.	260	200	240	400	240	270	200
Marhabus	kg.	52	40	48	48	52	48	48
November		11	7	15	2	12	4	5

A piaczi czikkek	Mérték	Sepsi-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székelly-Udvarhely	Sz-Somlyó	Torda
Tiszta buza	mm.	700	650	680	750	630	—	650
Elegy buza	"	650	560	530	600	500	—	500
Rozs	"	480	500	480	550	445	—	500
Árpa	"	470	360	480	500	—	—	400
Zab	"	400	400	410	500	400	—	350
Törökbuza	"	420	360	400	440	500	—	400
Széna	"	450	200	280	180	800	—	200
Alomszalma	"	200	100	140	85	200	—	40
Túzifa	km.	200	230	220	200	240	—	225
Marhabus	kg.	44	48	44	48	48	—	44
November		21	6	17	19	15	—	1

A piaczi czikkek	Mérték	Gy. Fehérvár	Kézdi-Vásárhely	Máros-Vásárhely	Mégyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Szegesvár
Tiszta buza	mm.	748	730	683	550	515	667	805
Elegy buza	"	665	—	618	450	465	597	605
Rozs	"	525	519	506	350	365	514	500
Árpa	"	—	491	350	—	—	500	—
Zab	"	550	500	440	200	200	457	488
Törökbuza	"	455	460	390	300	325	528	445
Széna	"	300	400	250	160	320	150	200
Alomszalma	"	200	110	80	8	220	100	120
Túzifa	km.	260	250	320	260	250	325	230
Marhabus	kg.	52	48	52	52	48	54	58
November		5	17	17	24	24	3	17

N-Várad nov. 23. Tiszta buza 7 frt — kr. Elegy buza 5 frt 35 kr. Rozs 5 frt 40 kr. Árpa 4 frt 60 kr. Zab 5 frt 20 kr. Törökbuza 4 frt 80 kr. Széna kotetlen 3 frt — kr. Alomszalma 1 frt 80 kr. mmknt. Marhabus 56 kr. kg.

Budapest. Vetőmagvak. (Mautner Ödön tudósítása az „Erdélyi Gazda” számára.)

Lőröshere. A mult hét folyamában a külföld oly nagy mérvben és oly sürgősen kereste a lőherét, hogy az összes kapható áru a legmagasabb árak mellett lön összevásárolva, még pedig oly áron, a minők az emlékezetes 1883-ik év óta nem forogtak. E körülménynek folyományaként a hét elején szép minőségű áruért már 70—72 frtot fizettek, a hét vége felé pedig már 75—77 frt is könnyen el volt érhető. De még ezen árak mellett sem fejlődhetett élénk üzlet, minthogy a rendelkezésre álló árunak nagy hiánya volt észlelhető és ennek árát is fölemelték 80 frtra az eladók.

Luczerna sem kínálta már oly nagy mérvben, minthogy a nagyobb tételek már mind elkeltek, a mi pedig még piacra kerül, az vagy esztendő mag, vagy esőverte, vagy gyomokat nagy mértékben tartalmazó és sötétszínű áru. Jobb minőségű magért 2—3 frttal szívesen fizettek többet, annál is inkább, mert Olaszország is ennek megfelelőleg felemelte az árakat, úgy hogy az árfolyam 53—57 frt közt mozgott. Egy nagyobb (200 mm.) tétel uradalmi ár loco állomáson 56 frton vétetett meg, silányabb minőségűek 45—48 forinton keltek.

Baltacimmet nagyon keresnek, 14—14½ forinton veszik.

Bükkönyt ellenben bővíben kínálnak, az ebbeli forgalom azonban csekély, árát 5¾—6 frton jegyzik.

Moharral nem volt üzlet.

Répmag. A jelenleg forgó illendő árak által indítva a gazdák már helyiely-közzel érdeklődni kezdenek ebbeli szükségletük fedezése iránt, valamint a vidéki kereskedők is sokkal élénkebb kedvet tanúsítanak a vételre, mint a mult év ugyanezen szakában

Allatvásárok.

Budapest-köbányai sertésvásár November 24-én. Élénkebb forgalom mellett az e heti üzlet csendes volt.

Heti állagárak: magyar válogatott áru 320—380. kl. nehéz 44½ — 45 kr. 280—300 kl. nehéz 44½—45 kr. Öreg 300 kl. tuli 41—42 kr. vidéki sertés 41—46—kr. Szerb 41—43 kr román kr. tiszta klk. Páronként 45 kl. élet-tuly levonás és 4% engedmény szokásos

Élesgárak. Uj tengeri 5 15: árpa 5-50 Köbányán átvéve.

Debreczen. Heti állatvásár november 22. (Eredeti tudósítás). Szarvasmarha felhajtott 2500 drb.; eladatott 600 drb. Ló felhajtott 540 drb.; eladatott 235. Sertés felhajtott 2850 drb.; eladatott 1600 drb.

Mütrágyák.

(A magyar általános kénsav-, mütrágya- és vegyi ipar részvénytársaság jelentése az „Erdélyi Gazda” részére.)

Mai jegyzések:

A lefolyt héten azonnali szállításra szóló rendelvények már igen gyéren érkeztek szállóstrágyában volt élénkebb forgalom észlelhető. Előreláthatólag ez is megszűnik a hét vége felé beállott fagyok folytán. Tavaszra szállításra már javában folynak a rendelvények és különösen Ammoniak-szuperfoszfát iránt mutatkozik nagyobb érdeklődés, a mi arra vezethető vissza, hogy ezen mütrágyával tett ez idej kísérletek, daczára a száraz időjárásnak igen jól sikerült.

Az árak általában nem igen változtak és folytatólagos szilárd irányzatot követnek.

Szuperfoszfátokra a nyers anyagok emelkedése nem maradt hatás nélkül. Az árak, habár nevezetesebb áremelkedés ez idő szerint még nem jelezhető, szilárdultak s minthogy a külföldi piac folytatatosan szilárdul, az árak javulás legközelebb várható.

Jegyzéseink: Csontliszt szuperfoszfát (18—20% vízben oldható foszforsav ¾—½% lényen tartalommal) 5 frt 90—6, 16—18% vízbenoldható foszforsav ½—1% lényen tartalommal) 5 frt 50—5 60.

Thomas-salak. Árak változatlanok. Jegyzéseink (18—20% foszforsav tartalommal) 80% porfinomsággal 3 frt 40.

Chili-salétrom: Néhány hete már, hogy ezen czik ára folytonosan és nagy arányokban emelkedik. Legutóbbi hamturgi és londoni jegyzések szerint az árak még mindik emelkedésben vannak, es ha megerősítést nyernének a hamburgi tőzsdén terjesztett hírek, hogy Chile csak felét lesz képes azon mennyiségnek előállítani, mely már is eladatott; az árak rohamos emelkedése várható. — Jegyzésünk 13½ frt zsákkal együtt Budapesten.

Kénsavas ammoniak. Az emelkedésnek indult árak magtartották szilárd irányzatukat, annál is inkább mert a készletek alig vannak és a Chili-salétrom rohamos áremelkedései lényeges befolyással vannak az Ammoniak áralakulására.

Jegyzéseink: 20—21% lényen tartalommal 15 frt 100 kgknt.

Kénsavas-káli; Az árak az utóbbi időben nem változtak és az élénk kereslet, melynek a káli örvend, sem volt képes árjavulást előidézni

Jegyzéseink: 94—96% kénsavas vagy chlorcali 12 frt.

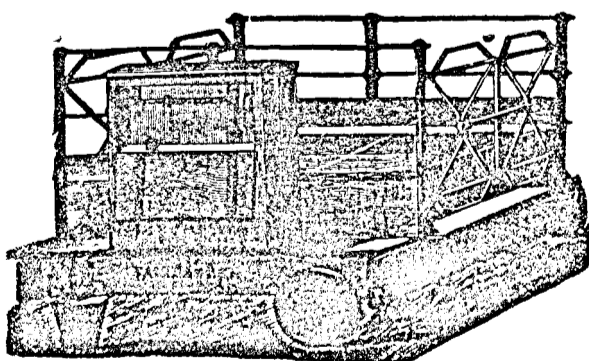
Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

Főmunkatárs: Csikszentmihályi Sándor Pető.

H I R B E T É S E K.

FAIRBANKS-mérlegek

a legtökéletesebb mérleg-szerkezetek.

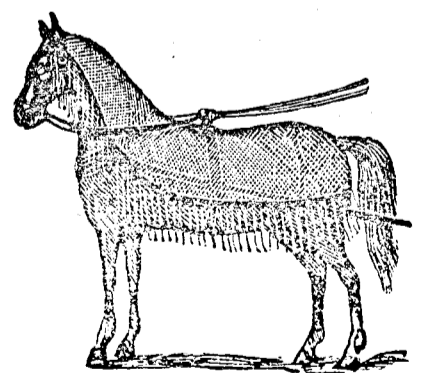
A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos femmérő-karral bírnak és a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Gazdasági-szeker, marha- és zsák-mérlegeinket czélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetükkel fogva különösen a gazdák gazdaságok és uradalmak részére a legmolegben ajánlhatjuk. Gazdasági egyesületi tagok érkezőmennyben részesülnek. Gyár: Ujpest. Központi iroda és raktár: Budapest, Andrássy-út 12 sz.

80 (24—26) JOHN BLOCK, vezérigazgató.

Mindennemü gazdasági kötélárukat,

u. m.: löistráng, kötőfék, rudalókötél, kévekötő-zsinórok, dohány-zsineget, gabnacsakokat, takaró- és vízmentes ponyvákat, valamint különlegeségeket kocsizó lohalók, tornaszerek és függő-ágyakból legjutányosabban ajánlanak

BLEIER és WEISZ

100 (12—13)

kötélgyárosok

BUDAPEST, Károly-körut 1. szám alatt (a Kerepesi-ut sarkán)

Alakult
1856.

Legjobb és legolcsóbb takarmány kiegészítő-gépek!

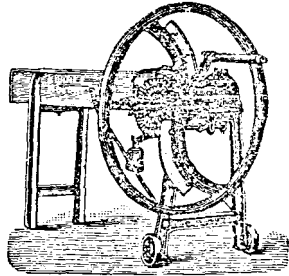
Alakult
1856.

93 (24-26)

KÜHNÉ E.

GAZDASÁGI GÉPGYÁRA MOSONBAN.

Főraktár: Budapest VI. ker. Váci-körút 21. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a bekövetkező őszi időnyre, legújabb szerkezetű
SZECSKA- ÉS RÉPAVÁGÓIT,
ugy kézi, mint erőhajtásraRépa- és burgonya-mosóit, darálókat,
„kis óriás“ csutkás tengeri darálót,
tengeri morzsolókat. A legnépszerűbb Hun-
garia-Drill, Jubileum-Drill és „Balance-
Drill“ hegyi sorvetőgépeit, szórvetők-
ket, ekéket, Laacke-féle boronákat, ugy
szántóföldre, mint rétekre, ugy szinte min-
dennemű gazdasági gépeket és eszközöket.
Árjegyzékek bérmentve.**GR. KORNIS VICTOR**

szt.-benedeki gazdaságában

u. p. Deés.

1893. uj évtől kezdve, egy életre-
való és józan életű, rendszerető,
számvitelben, istállók, magtár és
pinczekezelésben jártas, nőtlen**számtartó**

alkalmazást nyer.

Egy évi szolgálata után, elő-
nyösen javadalmazott előléptetés he-
lyeztetik kilátásba. 113 (1-1)Egeresi gipsz-, műtrágya- és
vegyszertermékek gyára.**KRAMER J.**Ajánlja: párolt csontliszt, szu-
perfoszfát, Thomassalak, egeresi trá-
gyafősz, chilisalétrom, kálisok és
egyéb különleges műtrágya-termékeit
szavatolt tartalom mellett.A t. gazdaközönségnek rendelkezésére
áll a gyár vegyészeti laboratoriuma is, mely
vegyi vizsgálat nyomán megállapítja és ja-
vaslatba hozza az alkalmas műtrágyát. Ily
vegyi vizsgálatokat a gyár díjmentesen esz-
közöl, szükséges hozzá 5 kiló talajminta és
megjelölése annak, mi fog azon talajba vet-
tetni.Mindennemű felvilágosítással és rész-
letes árjegyzékkel szívesen szolgál.

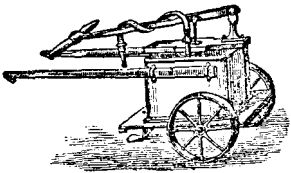
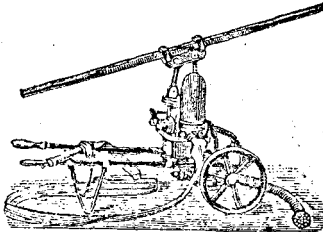
a műtrágya-gyár Egeresen

vagy annak központi irodája:

Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz.

a hova a levelek és megrendelések inté-
zendők. 82 46-52)

112 (2-3)

A magas kormány 82,502/II. 1888.
számu rendeletével
ajánlva!A nagymélt. belügyministerium
által szabályszerűleg előírt**TŰZOLTÓ-SZEREK,**szabadalmazott központi szeleprázó kengyeles és más szerkezetű tüzi-fecskenők, magyar
egységes csavarral ellátva,mindennemű tömlők, teljes tűzoltói felszerelések,
mindenféle szivattyúk,községek, tűzoltóságok, gazdaságok és gyárak részére, a legkitünőbb
minőségben, jótállás mellett, jutányos áron kaphatók**TARNÓCZY** tűzoltó- és gépgyár-
részvénytársaságnál **BUDAPESTEN.**

Gyár és iroda: külső váci-ut 1527. sz. Mintatelep: váci-körút 78.

Az 1891-iki aradi kiállításon rendezett nyilvános fecskendő-versenyen az összes versenyzővel szemben
a legnagyobb 1-ső díjjal, állami ezüst-érem és díszoklevéllel kitüntetve.**A tavaszi vetéshez ajánlunk!**

mindennemű műtrágyákat és pedig:

spodium- és csontsuperphosphatot, kénsavas ammo-
niák, káli, chilisalétrom, szarv- és csontliszteket
szavatolt tartalommal a legjutányosabb árak mellett.**Figyelmeztetés.** Az orsz. magyar gazdasági egyesület 1891. évben
a különböző műtrágyagyárosoktól beérkezett mű-
trágya-ajánlatokat elbírálás alá vevén, mint legjutányosabbat a mi
gyártmányunkat ajánlja, különösen kiemelve, hogy részünkről tisztán
szerves anyagok szállítatnak, melyek a legkitünőbb növényi tápszert
szolgáltatják. (Lásd „Gazdasági Lapok“ 1891. márczius 8-iki 10.
83 (47-52) számát.)

Árjegyzékkel kívánatra készséggel szolgálunk.

Első pesti spodium-, enyv-, műtrágya-vegyi termények gyár
részvény-társulat.Központi iroda:
Budapest, VI. váci-körút 31.Bujánovics Sándor,
elnök.**A Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai
Részvény-Társaság**KOLOZSVAR (FIÓKÜZLET BRASSÓBAN)
szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai kö-
vetelményeknek megfelelően berendezett**Könyvnyomdáját**mely újabban a legdiszesebb betűkkel szaporitta-
tott s így a legkényesebb igényeket is kielé-
gítheti. 90 (41-x)**Könyvnyomdájának Lithographiája**melyben a legjelesebb erők s a legkitünőbb gépek
vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb
műintézetek méltó versenytársa.

Árai határozottak, olcsók.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Előfizetéseket elfogad az

„1848-49. TÖRTÉNELMI LAPOK“-ra.

Ára negyedévre 1 frt.